

**Forskrift til utfylling og gjennomføring
av
lov om midlertidig tilskuddsordning for foretak med
stort omsetningsfall etter august 2020
for
tilskuddsperioder etter oktober 2021**

Nærings- og fiskeridepartementets vurderinger ved fastsettelsen av forskriften

Innhold

1	Innledning	4
1.1	Bakgrunnen for notatet	4
1.2	Tidligere saksgang.....	4
2	Tilskuddsperioder.....	5
2.1	Lengden på tilskuddsperiodene	5
2.2	Hvilke tilskuddsperioder departementet nå regulerer	5
3	Hvem som kan motta tilskudd	5
3.1	Nyoppstartede foretak.....	5
3.2	Foretak som har flere virksomheter.....	6
4	Beregning av tilskudd og omsetningsfall	7
4.1	Kostnadsgrunnlaget – dato for avtaleinngåelser	7
4.2	Hvilke kostnader som omfattes av ordningen.....	7
4.2.1	Overordnet.....	7
4.2.2	Smittevernkostnader må inkluderes i ordningen.....	7
4.2.3	Forskjell mellom leasingkostnader og eide driftsmidler	8
4.2.4	Sentralavgiften for drosjeforetak	8
4.3	Foretak med underskudd i 2019.....	9
4.4	Tilpasninger til månedlige tilskuddsperioder ved beregning av omsetningsfall	9
5	Tak per tilskudd.....	9
5.1	Størrelsen på taket per tilskudd.....	9
5.2	Beregning av makstaket.....	10
6	Kumulative tak	10
7	Kompensasjon for tapt varelager	11
7.1	Kompensasjon selv ved donasjon til veldedig formål	11
7.2	Hvem som kan motta kompensasjon for tapt varelager.....	11
7.3	Beregning av normalt svinn.....	12
8	Tilbakebetaling ved overskudd.....	12
8.1	Krav om tilbakebetaling dersom foretaket går med overskudd	12
8.2	Beregning av overskudd – mulighet til å se koronaperioden samlet	13
8.3	Terskelbeløp for når overskudd gir krav om tilbakebetaling.....	13
8.4	Beregning av overskudd – nærmere beskrivelse	14
8.4.1	Regnskapsår som avsluttes 31. desember 2021:.....	14
8.4.2	Regnskapsår som avsluttes 31. desember 2022:.....	14
8.5	Gjennomføring av tilbakebetaling.....	14
9	Utdelingsbegrensning	15
9.1	Innledning	15

9.2	Omfanget av utdelingskravet	15
9.3	Vilkår for søknad	16
9.4	Grunnlag for tilbakebetaling - vedtak eller utbetaling:.....	17
9.5	Perioden som omfattes	17
10	Lederlønn og bonus.....	18
11	Omgåelse.....	19
11.1	Behovet for en omgåelsesbestemmelse	19
11.2	Snevert omfang av bestemmelsen.....	19
11.3	Beviskrav – subjektiv eller objektiv vurdering av hovedformålet	20
11.4	Utredning og sanksjoner	20
12	Spesielt for konsernforetak som søker samlet som ett foretak.....	21
12.1	Tilbakebetalingsplikt.....	21
12.2	Dokumentasjon og samtykke	21
13	Feil i søknader.....	22

1 Innledning

1.1 Bakgrunnen for notatet

Departementet fastsatte 28. januar 2022 forskrift til utfylling og gjennomføring av lov om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etter august 2020 for tilskuddsperioder etter oktober 2021, i det videre betegnet som henholdsvis loven og forskriften. Dette notatet gjengir de vurderinger departementet bygger på ved fastsettelse av forskriften.

Formålet med kompensasjonsordningen er å hindre at ellers levedyktige og omstillingsdyktige bedrifter går konkurs som følge av virusutbruddet og myndighetenes smitteverntiltak, slik at arbeidsplasser trygges og bedriftene får tid og rom til å tilpasse seg situasjonen, jf. Prop. 31 L (2020–2021) Lov om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etter august 2020 side 5.

1.2 Tidligere saksgang

Endringsforslagene ble sendt på høring 23. desember 2021, med høringsfrist 4. januar kl. 14.00. Høringen er tilgjengelig her: [Høring - forslag til endringer i tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/horing-forslag-til-endringer-i-tilskuddsordning-for-foretak-med-stort-omsetningsfall).

Departementet fremmet forslag til lovendring i [Prop. 49 L \(2021-2022\) Endringer i lov om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etter august 2020 \(økonomiske tiltak i møte med pandemien: midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall\)](#) (i det videre omtalt som proposisjonen). Forslagene gjaldt blant annet nye hjemler til departementet til å fastsette tilbakebetalingskrav i forskrift.

Flere av høringsinstansenes innspill og departementets vurderinger er tatt inn i proposisjonen. Noen steder har disse vurderingene eller høringsinnspillene hatt betydning for det som omtales i dette notatet. Der har vi enten gjentatt det som står i proposisjonen, eller vist til hvor temaet er behandlet i proposisjonen.

Stortinget vedtok forslagene til lovendringene, med noen tilpasninger. Det ble besluttet at ordningen skal gjelde til og med 28. februar 2022, og at departementet ikke kan forlenge den i forskrift. Stortinget vedtok også at departementet skal fastsette tilbakebetalingskrav i forskrift for to tilfeller: knyttet til at foretaket går med overskudd eller til at det foretar utdelinger. Stortingets vedtak og saksbehandling ligger her: [Sak Prop 49 L \(2021/2022\)-stortinget.no](#) Innstillingen med finanskomiteens merknader og begrunnelse finnes i [Innst. 117 L \(2021-2022\)](#).

Forskriften bygger på [forskrift 4. juni 2021 nr. 1792 Forskrift til utfylling og gjennomføring av lov om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etter august 2020 for tilskuddsperioder etter februar 2021](#). Denne omtales her som «den forrige forskriften». Departementet legger til grunn at den forrige forskriften er kjent for mange som har søkt tilskudd tidligere, og for deres rådgivere. Vi har derfor lagt vekt på å opprettholde den forrige forskriftens struktur og nummerering. Nye bestemmelser og det nye kapittelet har fått en «a» som tillegg, i stedet for å endre nummereringen. To steder er det et ledd som uttas i sin helhet. Der har vi lagt inn «Intet innhold», for å beholde leddnummerering.

2 Tilskuddsperioder

2.1 Lengden på tilskuddsperiodene

Departementet foreslo i høringsnotatet å endre lengden på tilskuddsperiodene fra to til én kalendermåned. Departementet hadde fått flere innspill om at foretakene burde kunne beregne omsetningsfallet for tilskudd basert på desember alene, uten å ta med november i beregningen. Dette skyldes at mange ikke vil ha tilstrekkelig stort omsetningsfall for å komme inn under ordningen hvis man beregner omsetningsfallet for november og desember 2021 samlet. I et slikt tilfelle kan behovet for støtte være mindre, men ved at belastningen for mange næringsdrivende har vært betydelig gjennom 2021 kan også tapet under ett for 2021 være stort. Dersom man skal ha mulighet for å søke på grunnlag av regnskapstall kun for desember, krever det overgang til månedlige tilskuddsperioder. Støtterettslig er det ikke mulig å fortsette med en tilskuddsperiode på to måneder, men beregne omsetningsfallet kun basert på én måned.

Hovedorganisasjonen Virke og Næringslivets Hovedorganisasjon støtter at det er mulig å søke støtte for desember separat. *Virke* påpeker at desember er en spesiell måned for handels- og tjenestebedrifter i form av økt aktivitet og omsetning sammenliknet med resten av året. I tillegg påpekte *Virke* at mange av de inngripende smitteverntiltakene kom i begynnelsen av desember.

Den norske revisorforening (Revisorforeningen) skriver i sitt høringsinnspill at det vil skape en god del merarbeid og være klart fordyrende å gå tilbake til tilskuddsperioder på én måned. Foreningen ser likevel at det kan være et behov for å gjøre dette, siden de siste omfattende smitteverntiltakene ble innført i desember, og november var en relativt god måned for flere berørte foretak.

Forslaget med tilskuddsperioder på én kalendermåned opprettholdes. Departementet anerkjenner at det kan bli merarbeid og være fordyrende for foretakene å gå tilbake til tilskuddsperioder på en måned. Departementet tror dette kan avhjelpes noe ved at det er samme søknadsfrist for tilskuddsperiodene november, desember og januar, og at søknad for februar åpner før de andre søknadsperiodene stenger.

2.2 Hvilke tilskuddsperioder departementet nå regulerer

Flere høringsinstanser, blant annet *NHO Reiseliv* og *Revisorforeningen*, har kommentert at det er viktig med forutsigbarhet rundt ordningen. *Virke* mener at ordningen må få varighet så lenge smittevernrestriksjonene varer.

Stortinget vedtok at ordningen skal gjelde for tilskuddsperiodene november 2021 til og med februar 2022. Departementet følger opp dette i forskriften.

Tilskudd i form av kompensasjon for tapt varelager videreføres for tilskuddsperiodene desember 2021 og januar 2022.

3 Hvem som kan motta tilskudd

3.1 Nyoppstartede foretak

Landsorganisasjonen i Norge skriver i sitt høringsinnspill at tilskuddsordningen bør rette seg mot de samme foretakene som i lønnsstøtteordningen (se lov 28. januar 2022 nr. 2 om lønnsstøtte). Organisasjonen skriver at ordningen bør omfatte foretak med stort omsetningsfall og avgrenses til foretak som er direkte eller indirekte berørt av nasjonale lovpålagte begrensninger på sitt forretningsområde, som antallsbegrensninger, krav om

bordplassering, skjenkerestriksjoner eller liknende, jf. covid-19 forskriftens § 13a, § 14 andre ledd bokstav b og c samt tredje ledd, § 14d og § 15. Omsetningsfallet i foretaket må for en vesentlig del skyldes de nevnte lovpålagte begrensningene.

Lønnsstøtteordningen vil gjelde for virksomheter som direkte eller indirekte er berørt av nasjonale smitteverntiltak som begrenser aktivitet. Søker må kunne sannsynliggjøre dette. I kompensasjonsordningen denne forskriften gjelder, er vilkåret for støtte at omsetningsfallet hovedsakelig skal skyldes pandemien, jf. forskriften § 2-3 første ledd andre punktum. Søker må kunne sannsynliggjøre dette. Under begge ordninger må det derfor gjøres en konkret vurdering av hva årsakene til omsetningsfallet er.

Flere høringsinstanser, blant annet *Den norske revisorforening* (Revisorforeningen), *Hovedorganisasjonen Virke* og *Næringslivets Hovedorganisasjon* mener kompensasjonsordningen også bør ta hensyn til foretak som er etablert i løpet av pandemien. *Revisorforeningen* skriver at per i dag er det midlertidige statsstøtterettslige rammeverket for koronastøtte i EU/EØS til hinder for å gjøre det samme i kompensasjonsordningen for stort omsetningsfall. Foreningen oppfordrer departementet og regjeringen til å markere tydelig overfor EU-kommisjonen at rammeverket bør endres på dette punktet.

Under Stortingets behandling fremmet Fremskrittspartiet og Miljøpartiet De Grønne følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen opprette en søknadsbasert tilskuddsordning (ventilordning) for bedrifter som ikke i tilstrekkelig grad omfattes av eller faller utenfor tilskuddsordningen for foretak.»

Etter [innstillingen](#) var forslaget blant annet fremmet for å ivareta bedrifter stiftet etter 2019 på en bedre måte. Forslaget fikk ikke flertall. Departementet foreslår derfor ikke en tilsvarende ordning for bedrifter som ble startet etter 1. mars 2020, men viser til at den kommunale kompensasjonsordningen er en slik ventilordning som kan benyttes ved støtte til nyoppstartede foretak.

3.2 Foretak som har flere virksomheter

NHO Transport skriver at det er stor grad av forskjellsbehandling at aktører ikke får kompensasjon for store omsetningstap knyttet til turbussvirksomheten hvis denne utgjør en del av et større aksjeselskap. De viser til et eksempel med omsetningsfall for turbussdelen av et selskap, mens rutebussdelen av det samme foretaket ikke har hatt like stort omsetningsfall. Til sammen har selskapets omsetningsfall ikke vært på over 30 %, selv om omsetningsfallet for turbussdelen isolert var langt over 30 %. Et selskap som kun drev turbussvirksomhet ville derimot få tilskudd, da det hadde omsetningsfall på langt over 30 %. *NHO Transport* skriver at dette vil gi det siste selskapet en sterkere finansiell posisjon enn det første. I tillegg kan den første måtte avvikle turbussvirksomheten, noe som påfører selskapet ytterligere tap, skriver organisasjonen. Det kan også medføre at viktig infrastruktur og kompetanse vil være borte når dagens Covid-19-restriksjoner oppheves og reisebehovene normaliseres.

Departementet er kjent med at hvordan foretakene har innrettet virksomheten kan få betydning for deres mulighet for støtte under denne ordningen, men foreslår ikke endringer som følger opp innspillet fra *NHO Transport*. Som hovedregel er det opp til foretaket selv hvordan det velger å organisere sin virksomhet. Valg av organiseringsform vil ha betydning for flere forhold, blant annet for foretakets totale likviditet og soliditet.

4 Beregning av tilskudd og omsetningsfall

4.1 Kostnadsgrunnlaget – dato for avtaleinngåelser

Avtaler som er inngått etter at pandemien brøt ut vil i en del tilfeller ikke kunne anses som uunngåelige. Ordningen skal dekke faste uunngåelige kostnader, og nye forpliktelser som er pådratt under pandemien faller i utgangspunktet utenfor. Med en rekke smittevernstiltak som har blitt innført og avviklet, har det vært ønsket fra myndighetenes side og nødvendig fra selskapenes side å inngå nye avtaler i perioder med tilnærmet ordinær drift. Det har vært fastsatt skjæringspunkter for forpliktelser pådratt gjennom avtaler som skal danne grunnlag for om en avtaleforpliktelse innebærer en uunngåelig kostnad eller ikke. Avtaler etter disse tidspunktene er bare regnet som faste og uunngåelige dersom avtalen erstatter annen avtale som er nødvendig for å opprettholde effektiv drift og kostnadene etter ny avtale ikke er høyere enn de var etter avtalen som er erstattet, og avtalen som erstattes var inngått. Etter den forrige forskriften ble skjæringspunktet satt til 1. september 2020. Siden pandemien og smittevernstiltakene har variert og vart over lang tid, er det etter departementets vurdering hensiktsmessig å endre skjæringstidspunktet for avtaleinngåelse til 1. september 2021.

4.2 Hvilke kostnader som omfattes av ordningen

4.2.1 Overordnet

Tilskuddet skal beregnes basert på foretakets faste, uunngåelige kostnader, med noen tilpasninger som er gitt i forskriften. De faste, uunngåelige kostnadene skal blant annet være kostnader som kan føres under nærmere angitte poster i næringsoppgaven.

Norwegian Hospitality Group skriver i sitt høringsinnspill at det trolig ville være mulig å stramme inn på næringskodene som omfattes av kompensasjonsordningen(e), men samtidig bruke mer ressurser på å få ordningene til å treffe de næringene som rammes, godt. Gruppen mener dette vil gi større sannsynlighet for at ordningen oppfyller sin hensikt: å bidra til at flere bedrifter som normalt vil være lønnsomme, skal kunne komme seg gjennom pandemien.

Departementet merker seg innspillet. Departementet ser imidlertid at slike endringer vil danne grunnlag for ytterligere avgrensings spørsmål og viderefører derfor dagens innretning.

4.2.2 Smittevernkostnader må inkluderes i ordningen

Rederiforbundet skriver i sitt høringsinnspill at smittevernkostnader og kostnader til testing bør inkluderes i ordningen. Forbundet mener det er viktig å kompensere for noen av de økte kostnadene pandemien medfører, og skriver at de nevnte kostandene er vanskelig å viderefakturere til kunder. Kompensasjon for disse kostnadene vil bidra til å stimulere til økt aktivitet, skriver forbundet.

Departementet har forståelse for at slike kostnader er vanskelig å viderefakturere på eksisterende kontrakter, og anerkjenner at disse kan utgjøre store kostnader for foretakene. Departementet følger likevel ikke opp innspillet. Dette er kostnader som kan være aktuelle for et stort antall foretak, uavhengig av om foretaket for øvrig omfattes av ordningen. Det er også kostnader som kan variere ut fra omsetning og aktivitet. Ordningen er ikke ment å dekke ekstrautgifter pandemien medfører, men holde foretak flytende gjennom pandemien. Departementets vurdering er derfor at slike kostnader ikke bør utgjøre grunnlag for tilskudd.

4.2.3 *Forskjell mellom leasingkostnader og eide driftsmidler*

NHO Transport skriver at det er en uheldig skjevhet ved kompensasjonsordningen at leasingavgifter kan kompenseres, men at ikke skattemessige avskrivninger gir rett til kompensasjon. Foreningen beskriver hvordan dette kommer uheldig ut når ett selskap har valgt å finansiere bussene ved hjelp av leasingavtaler, mens et annet selskap i stedet har kjøpt turbusser. Selv om avskrivninger ikke gir samme likviditetsmessige effekt som leasingavgifter, mener foreningen at avdrag på banklån vil tappe bedriftene for midler, og verditapet på busene ødeleggende for soliditeten. *NHO Transport* mener derfor denne forskjellsbehandlingen gir sistnevnte selskap økonomiske konkurranseulempen når markedet snur.

NHO Transport viser også til anmodningsvedtak i Stortinget av 19. januar 2021, der dagens regjeringspartier støttet en anmodning til daværende regjering om å innarbeide 24 punkter i neste krisepakke. Ett av punktene, skriver organisasjonen, dreide seg om likebehandling av finansieringsform overfor turbusselskaper.

NHO Reiseliv viser til forskjellen i dekning når det gjelder leasingkostnader vs. driftsmidler man eier selv. Dette er et problem *NHO* har tatt opp flere ganger, skriver *NHO Reiseliv*.

Departementet foreslår ikke endringer i dette. Det er strukturelle forskjeller mellom avkastning og leasingutgifter, og det påvirker likviditeten ulikt. Avdragsbetaling på gjeld og andre kapitaltransaksjoner er ikke kostnader og faller på utsiden av ordningens formål. Departementet har forståelse for at kapitaltransaksjoner kan ha stor betydning for selskapets likviditet og overlevelsessevne, men mener at det ikke er grunnlag for å endre ordningens struktur for å håndtere disse utfordringene. Kapitaltransaksjoner som gjennomføres i tilskuddsperioden og som gir opphav til kompensasjon, vil gi skjevheter overfor foretak som f.eks. betaler avdrag i oktober 2021 eller mars 2022. Departementet legger også vekt på at ordningen nå vil vare for fire tilskuddsperioder. Eventuelle langtidsvirkninger av disse ulikhetene for disse tilskuddsperiodene vil derfor trolig ikke ha avgjørende vekt.

4.2.4 *Sentralavgiften for drosjeforetak*

NHO Transport har gitt innspill på at sentralavgiften for drosjeforetak bør være en fast, uunngåelig kostnad som tas med i beregningen av tilskudd. Organisasjonen viser blant annet til at drosjeforetakene har blitt særlig påvirket av virusutbruddet og smitteverntiltak. I tillegg viser organisasjonen til at sentralavgiften har samfunnsmessige fordeler, blant annet ved at sentralene formidler også kjøreoppdrag til privat- og bedriftsmarkedet, skolebarntransport, pasienttransport, TT-transport og NAV-kjøring på en kostnadseffektiv og presis måte, og at sentralene kontrollerer at drosjene har lovpålagt taksameter, og bidrar til innbetaling av skatter og avgifter.

Departementet følger opp dette innspillet. Departementet forstår at noe av grunnen til at sentralavgiften ikke er dekket under ordningen i dag, er at det for noen er omsetningsbaserte elementer i sentralavgiften, samt at avgiften ikke dekkes under de aktuelle næringskodene, og at noen avtaler ble inngått etter 1. september 2020. Departementet legger nå opp til at avtaler inngått etter 1. september 2020 også kan gi grunnlag for tilskudd, slik at dette vil løse noen av utfordringene. Departementet legger for øvrig vekt på det samfunnsnyttige ved å være knyttet til en drosjesentral, og at det kan fremstå noe tilfeldig om denne kostnaden ikke nå inkluderes.

4.3 Foretak med underskudd i 2019

Dalane Event AS skriver at det bør gis åpning for bruk av 2018 og/eller 2020 tall for sammenliknbar periode, slik at foretak som ikke kvalifiserer på grunn av negative tall i 2019 også omfattes av ordningen etter nærmere to år uten støtte.

Tidligere har tilskudd blitt begrenset hvis søker hadde underskudd i siste regnskapsår før pandemien satte inn. Motivet for bestemmelsen var at man ikke skulle komme bedre ut med støtte under pandemien enn man ville gjort i en normal periode uten støtte. Det er flere andre regler i forskriften som delvis dekker det samme hensyn:

- Foretaket kan ikke ha vært i økonomiske vanskeligheter før pandemien etter nærmere regler for dette (§ 2-5).
- Foretaket må ha underskudd i tilskuddsperioden (§ 3-1 tredje ledd).

Det er nå gått over to år siden 2019. Regelen gir en del tilfeldige utslag. En del foretak faller helt ut av ordningen på grunn av denne regelen. Departementet er derfor kommet til at denne regelen ikke skal tas inn i forskriften som og derved ikke gjelde for de fire tilskuddsperiodene denne forskriften gjelder.

4.4 Tilpasninger til månedlige tilskuddsperioder ved beregning av omsetningsfall

Som nevnt vil det nå være månedlige tilskuddsperioder. For foretak som ble etablert i januar eller februar 2020, eller som gjennomførte fisjon i samme periode, kan det få betydning for beregning av månedlig omsetningsfall. For disse foretakene skal grunnlaget for beregning av omsetningsfallet være månedlig gjennomsnitt for januar og februar 2020. Dette er noe justert for foretak som gjennomførte fisjon i samme periode.

Næringslivets Hovedorganisasjon mener at nyetablerte bedrifter bør kunne velge gjennomsnitt av oktober og november 2021 som sammenlikningsgrunnlag for omsetningsreduksjon. Departementet foreslår ikke endringer på dette punktet.

Departementet har gjort en språklig endring for sammenlikningsperiodene i § 2-3 andre ledd første punktum. Dette er ikke ment å innebære noen realitetsendring, ut over at det hensyntas at noen tilskuddsperioder nå er i 2022.

5 Tak per tilskudd

5.1 Størrelsen på taket per tilskudd

Akademikerne skriver at organisasjonen ikke har rukket å vurdere makstaket på grunn av høringsfristen. *Den norske revisorforeningen* og *Næringslivets hovedorganisasjon* er skeptiske til reduksjon av maksbeløpet for tilskudd per måned. *Næringslivets Hovedorganisasjon* ønsker mest mulig likebehandling av store og små arbeidsgivere, og mener det maksimale tilskuddsbeløpet bør økes og ikke begrenses av annet enn ESAs regler om maksimal kumulativ støtte.

Også *Rederiforbundet* er kritisk til de foreslåtte makstakene for tilskuddsperiodene. Forbundet skriver at beløpet med fordel kan økes, men i hvert fall bør opprettholdes på 20 millioner kroner. Forbundet mener at behovet for å ivareta arbeidsplasser er like stort uavhengig av om de ansatte jobber hos en stor eller mindre arbeidsgiver. Å målrette tilskuddene i noe større grad mot mindre virksomheter representerer derfor en uheldig forskjellsbehandling, skriver forbundet.

Finanskomiteens flertall behandlet makstaket [i sin innstilling](#). Finanskomiteen skriver følgende om et flertall bestående av representantene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti:

«Dette flertallet viser til at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er enig om at maksimalt støttebeløp per bedrift/konsern settes til 7,5 mill. kroner per måned i desember 2021 og januar 2022 og 4 mill. kroner i november 2021 og februar 2022.»

Departementet forstår innstillingen slik at dette var en forutsetning for dette flertallet i Finanskomiteen, når det vurderte om ordningen skulle videreføres. Departementet følger derfor opp makstakene slik de er beskrevet i innstillingen.

5.2 Beregning av makstaket

I høringsnotatet foreslo departementet at makstaket per tilskudd skulle settes til 15 millioner kroner, og at dette skulle beregnes samlet for to tilskuddsperioder, altså for to måneder. *Brønnøysundregistrene* har skrevet i sitt høringsinnspill at dette vil medføre økt kompleksitet og kostnader både for de som søker og for tilskuddsmyndigheten. I høringsinnspillet sto det også at dersom bestemmelsen skulle opprettholdes, ville konsekvensene sannsynligvis bli at løsningen ikke ville være klar før i månedsskiftet februar/mars 2022. *Den norske revisorforening* og *Regnskap Norge* er også kritiske til å beregne makstaket for to tilskuddsperioder av gangen.

Departementet endrer i forskriften beregning av taket, slik at det knytter seg til den enkelte tilskuddsperiode. Her legges det vekt på at en annen løsning vil innebære behov for systemteknisk utvikling, noe som vil forsinke utbetalinger under ordningen. Departementet vektlegger også at det gir god sammenheng å beregne makstak månedsvis når tilskuddsperioden er månedsvis.

6 Kumulative tak

Flere høringsinstanser har kommentert det kumulative taket. *Næringslivets hovedorganisasjon* mener konserntaket for samlet tilskudd bør heves så langt reglene om offentlig støtte tillater. *NHO Reiseliv*, *Norges Rederiforbund* og *Norwegian Hospitality Group* har spilt inn at taket på 12 millioner euro per konsern er for lavt, og at dette vil innebære betydelige utfordringer for de største selskapene. *Norwegian Hospitality Group* påpeker at man må velge mellom å søke som enkeltelskaper, eller som et konsern. Gruppen stiller spørsmålsteget ved at man når tak som konsern når det er enkeltelskaper som søker. Gruppen mener også på generelt grunnlag at det at en aktør mottar høye støttebeløp fra kompensasjonsordningene, bare betyr at aktøren har tapt enda mer.

NHO Reiseliv setter spørsmålsteget ved om et slik makstak reelt sett er nødvendig basert på statsstøttereguleringen. Departementet viser til omtalen av dette i [punkt 5.4.2 i proposisjonen](#).

Kompensasjonsordningen er nå basert på de midlertidige retningslinjene for covid-støtte kapittel 3.12. Som det fremgår av omtalen i proposisjonen, er departementets vurdering at denne hjemmelen fortsatt skal benyttes. Det kumulative settes derfor til 120 millioner kroner per konsern.

7 Kompensasjon for tapt varelager

7.1 Kompensasjon selv ved donasjon til veldedig formål

Departementet foreslo i høringsnotatet å videreføre ordningen med tilskudd i form av kompensasjon for tapt varelager. Dette skal gjelde for tilskuddsmånedene desember og januar, da det var innført nasjonal skjenkestopp og skjenkebegrensninger.

For å hindre matsvinn, legger departementet opp til at et varelager kan anses «tapt» under ordningen selv om varene ble donert til et veldedig formål. Det legges opp til at søker skal redegjøre for donasjonen.

Næringslivets Hovedorganisasjon støtter dette forslaget. Slike donasjoner kan ha betydning for foretakets skatter og avgifter. Organisasjonen kommenterer dette, og at utgifter til særavgifter ikke kompenseres:

«I høringsnotatet drøftes unntak for merverdiavgift. Regjeringen bør også vurdere hvordan produsenter og leverandører av varer og produkter som må destrueres/doneres og som allerede har innbetalte særavgifter kan kompenseres for de innbetale avgiftene. Særavgiftene utgjør for flere produktkategorier en betydelig del av kostnadene.»

NHO Mat og Drikke kommenterer at særavgifter på varer bør kompenseres, dersom varene på grunn av smitteverntiltak må destrueres eller blir donert.

Departementet gjør ikke endringer i fradraget for særavgifter. Det gjøres heller ikke unntak fra beregning av skatter og avgifter. Departementet ser at dette kan gi uheldige utslag for noen foretak, men det er vurdert hensiktsmessig å ikke gjøre endringer i skatte- og avgiftsreglementet. Slik endring vil kreve videre utredning enn det som er mulig innenfor tidsrammene for denne forskriften.

7.2 Hvem som kan motta kompensasjon for tapt varelager

Flere høringsinstanser viser til at også de som indirekte er rammet av skjenkestopp bør omfattes av bestemmelsen.

Departementet kommenterte dette i [proposisjonen](#):

«Kompensasjon for tapt varelager kan hjemles to ulike steder støtterettslig. EU-kommisjonens midlertidige retningslinjer for covid-støtte (Temporary Framework) avsnitt 3.1 gir noe mer fleksibilitet rundt hvem som kan motta dekning for tapt varelager. Et vilkår under dette støttegrunnlaget er at samlet støtte til et foretak maksimalt kan være 2,3 millioner euro. Maks grensen på 2,3 millioner euro gjelder for støtten et foretak har mottatt samlet etter samtlige støtteordninger/støttetiltak som er hjemlet i Temporary Framework avsnitt 3.1.

Dekning av tapt varelager kan også ha hjemmel i EØS-avtalens artikkel 61 (2) b. En forutsetning for å få støtte under dette grunnlaget er at det må være en direkte kobling mellom tapet og pålegg fra myndighet. I forrige runde var ordningen med dekning av tapt varelager notifisert med hjemmel i denne bestemmelsen.»

Departementet opprettholder ordningen under samme hjemmelsgrunnlag som ble benyttet i forrige runde.

7.3 Beregning av normalt svinn

Tilskuddet skal kompensere for det tapte varelageret som er en følge av at foretaket blir ilagt skjenkestopp eller pålagt nedstegning på grunn av covid 19.

Foretaket skal gjøre fratrekk for normalt varesvinn. Fratrekket skal beregnes ut fra anskaffelseskostnaden til varene.

Utgangspunktet er at søkeren kan fastsette proSENTSatsen ut fra bokførte spesifiserte opplysninger om varesvinn. Foretaket kan ha hatt ekstraordinært varesvinn i 2020 som følge av koronapandemien. Derfor skal proSENTSatsen settes basert på bokførte opplysninger i regnskapsåret som ble avsluttet før 1. mars 2020. Hvis bokført varesvinn og varekjøp er spesifisert på varetype, kan det benyttes egen proSENTSats for hver varetype.

Hvis foretaket ikke beregner proSENTSatsen som nevnt over, settes proSENTSatsen til syv prosent. Denne proSENTSatsen er basert på [en rapport om matsvinn i Norge](#), som etter departementets syn gir en indikasjon på normalt svinn for slike foretak. Rapporten omfatter alt svinn, ikke bare det svinn som kompenseres under ordningen. Departementet legger da vekt på at foretak som kan dokumentere en annen grad av svinn, kan legge denne graden til grunn, som beskrevet i avsnittet ovenfor.

8 Tilbakebetaling ved overskudd

8.1 Krav om tilbakebetaling dersom foretaket går med overskudd

I høringsnotatet foreslo departementet at det skulle innføres et krav om tilbakebetaling dersom foretaket går med overskudd regnskapsåret sett under ett. Flere høringsinstanser var kritiske til dette forslaget, og noen høringsinstanser støttet forslaget. Høringsinnspillene er nærmere gjengitt i [proposisjonen](#).

Stortinget [vedtok](#) at for tilskuddsperioder fra og med november 2021 skal det stilles krav om tilbakebetaling knyttet til at foretaket går med overskudd, jf. lovens § 6a første ledd andre punktum.

Forskriften inneholder en bestemmelse om krav om tilbakebetaling hvis foretaket går med overskudd. Det gjøres noen endringer fra forslaget i høringsnotatet. For det første legges det opp til at underskudd fra tidligere regnskapsår kan tas med i beregningen, slik at årene 2020 og 2021 sees under ett der søkeren ønsker det. For det andre økes minimumsterskelen for overskudd før foretaket skal tilbakebetale tilskudd. Disse endringene er nærmere beskrevet i punkt 8.2 og 8.3 nedenfor.

I høringsnotatet foreslo departementet at overskudd skulle beregnes basert på ordinært resultat før skattekostnad i det aktuelle regnskapsåret. *Den norske revisorforening* (Revisorforeningen) og *Regnskap Norge* støtter at beregning av overskuddet baseres på ordinært resultat før skattekostnad, og ikke på skattemessig resultat. Departementet viderefører denne beregningsmåten.

Forskriften var ikke klar før i 2022. For foretak som avslutter regnskapsåret 31. desember har dette betydning for periodiseringen av tilskuddet. Det er derfor lagt inn i forskriften at tilskudd for tilskuddsperiodene fra november og desember skal beregnes som om det var periodisert inn i regnskapet for 2022. Dette er nærmere beskrevet i oppsettet i punkt 8.4 nedenfor. Foretak med avvikende regnskapsår skal ikke gjøre den samme justeringen. Revisorforeningen skriver i sitt høringsinnspill at for søkere som måtte ha avvikende regnskapsår som avsluttes 30. november 2021, kan dette slå feil ut. Foreningen mener det bør vurderes om dette kan være aktuelt for enkelte søkere.

Arbeidsgiverforeningen Spekter ber i sitt høringsinnspill om at departementet understreker at dersom overskuddet er lavere enn tilskuddet, skal foretaket bare betale tilbake et beløp som tilsvarer overskuddet. Departementet viser til at forskriftsteksten nå er noe omformulert, blant annet for å tydeliggjøre dette. Foretaket skal bare betale tilbake det beløpet av overskuddet som overstiger 50 000 kroner. For noen foretak vil overskuddet pluss 50 000 kroner, til sammen være lavere enn tilskuddet for faste, uunngåelige kostnader for de relevante tilskuddsperiodene. Da skal foretaket bare betale tilbake et beløp tilsvarende overskuddet minus 50 000 kroner. Overskuddet skal beregnes som nærmere angitt i forskriften.

Næringslivets Hovedorganisasjon skriver i sitt høringsinnspill at det fremstår ulogisk at konsernbidrag – som er en mekanisme for utjevning av inntekter mellom konsernselskaper – skal anses som overskudd, samtidig som man kan søke samlet som konsern.

Departementet bemerker at det er stilt krav om at selv om konsernet søker under ett, skal det føres oversikt over hvilke selskaper som har mottatt støtten. Tilbakebetalingsplikten skal knyttes til det enkelte foretak som har mottatt tilskudd. Dette gjelder uavhengig av om søknaden sendes inn som enkeltsøknad, eller om flere konsernforetak søker samlet som ett foretak. Som en følge av dette er det hensiktsmessig å se hen til hvilke inntekter det aktuelle foretaket faktisk har hatt, inkludert inntekt i form av konsernbidrag.

8.2 Beregning av overskudd – mulighet til å se koronaperioden samlet

Tilbakebetalingskrav vil bare gjelde for tilskudd for tilskuddsperioder f.o.m. november 2021. Etter departementets vurdering er det likevel gode grunner til å se hen til den økonomiske situasjonen for hele pandemiperioden.

NHO Reiseliv skriver i sitt høringsinnspill at det bør være mulig å se pandemiårene 2020-2021-2022 mer samlet og kunne vise til tidligere års underskudd. Organisasjonen skriver at veldig mange reiselivsbedrifter har gått med underskudd i 2020, men har så klart å karre seg til et lite overskudd i 2021, blant annet av ren nødvendighet fordi låneforpliktelser krever det. Det bør derfor etter deres vurdering åpnes opp for å kunne benytte en liknende ordning tilpasset dagens situasjon. Også departementet har vært i kontakt med flere bedrifter som er i en situasjon som NHO Reiseliv beskriver.

Kompensasjonsordningen er ment å hindre at ellers levedyktige og omstillingsdyktige bedrifter går konkurs som følge av virusutbruddet og myndighetenes smitteverntiltak, slik at arbeidsplasser trygges og bedriftene får tid og rom til å tilpasse seg situasjonen. Når det innføres et tilbakebetalingskrav knyttet til foretakets overskudd, finner departementet at tilbakebetalingskravet ikke bør gjelde for foretak som har gått med underskudd perioden sett under ett. Det forskriftsfestes derfor at foretakene kan trekke fra eventuelt underskudd for regnskapsåret 2020 i beregningen av overskudd for regnskapsåret 2021. For beregning av overskudd for regnskapsåret 2022, kan foretaket trekke fra eventuelt underskudd for regnskapsårene 2020 og 2021 samlet. Foretak som samlet sett har gått med underskudd under koronapandemien, trenger da ikke å betale tilbake tilskudd under denne regelen.

8.3 Terskelbeløp for når overskudd gir krav om tilbakebetaling

NHO Reiseliv og *Norwegian Hospitality Group* kommenterer begge at det er lave driftsmarginer i henholdsvis overnatting og servering, og det som omtales som «reiselivs- og opplevelsesbransjen». Begge høringsinstansene mener det må tillates et visst overskudd uten krav om tilbakebetaling. *Regnskap Norge* støtter også at mindre overskudd ikke skal rammes, men gjerne slik at beløpsgrensen settes betydelig høyere enn forslaget på 5 000 kroner.

Departementet foreslår å øke terskelen noe og forskriftsfester at foretaket skal tilbakebetale tilskuddet hvis overskuddet er høyere enn 50 000 kroner. Får foretaket tilbakebetalingsplikt, skal det uansett bare tilbakebetale et beløp som tilsvarer overskuddet, minus 50 000 kroner. I departementets vurderinger er det lagt til grunn at terskelen vil ha begrenset betydning for større foretak, hvor 50 000 kroner antas å være av marginal betydning. Beløpet vil etter departementets vurdering kunne ha noe mer betydning for små virksomheter, hvor for eksempel eiers innsats i perioden har vært av stor betydning for at virksomheten overlever.

8.4 Beregning av overskudd – nærmere beskrivelse

8.4.1 Regnskapsår som avsluttes 31. desember 2021:

	Ordinært resultat før skattekostnad 2021
+	Tilskuddsbeløp for tilskuddsperioden november og/eller desember 2021*
-	Eventuelt negativt ordinært resultat før skattekostnad for regnskapsåret 2020
=	Beløpet som gir grunnlag for tilbakebetalingskrav
	Beløpet som gir grunnlag for tilbakebetalingskrav
-	50 000
=	Tilbakebetalingskravet

*NB: inkluderer tilskudd i form av kompensasjon for tapt varelager

Når hele tilskuddsbeløpet for faste, uungåelige kostnader november og desember 2021 er tilbakebetalt, er det ikke lenger krav om tilbakebetaling.

8.4.2 Regnskapsår som avsluttes 31. desember 2022:

	Ordinært resultat før skattekostnad for 2021
+	Tilskuddsbeløp for tilskuddsperioden november og/eller desember 2021*
+	Ordinært resultat før skattekostnad for 2020
=	Netto ordinært resultat før skattekostnad for 2020 og 2021 samlet
	Ordinært resultat før skattekostnad 2022
-	Tilskuddsbeløp for tilskuddsperioden november og/eller desember 2021*
-	Eventuelt negativt netto ordinært resultat før skattekostnad 2020/2021 samlet
=	Beløpet som gir grunnlag for tilbakebetalingskrav
	Beløpet som gir grunnlag for tilbakebetalingskrav
-	50 000
=	Tilbakebetalingskravet

*NB: inkluderer tilskudd i form av kompensasjon for tapt varelager

Når hele tilskuddsbeløpet for faste, uungåelige kostnader for januar og februar 2022 er tilbakebetalt, er det ikke lenger krav om tilbakebetaling.

Det skal ikke gjøres justeringer for tilskuddsbeløp som er tilbakebetalt for november og desember 2021.

8.5 Gjennomføring av tilbakebetaling

Tilskuddsmyndigheten vil sende krav om tilbakebetaling der det gjennom annen rapportering fremkommer at foretaket har overskudd som gir tilbakebetalingsplikt. Det er imidlertid ikke lagt til grunn at tilskuddsmyndigheten skal ha fullstendig oversikt over alle

tilbakebetalingskrav som oppstår. Dersom foretaket ikke har mottatt krav om tilbakebetaling innen seks måneder etter at det har avklart at det har plikt til tilbakebetaling, skal foretaket straks varsle tilskuddsmyndigheten. Tilskuddsmyndigheten vil sende kravet om tilbakebetaling basert på informasjon rapportert til offentlige myndigheter. Foretaket er selv ansvarlig for å gi tilskuddsmyndighetene beskjed dersom det ikke blir fanget opp at foretaket har plikt til tilbakebetaling.

SMB Norge skriver i sitt høringsinnspill at departementet må sørge for at dersom det innføres krav om tilbakebetaling av tilskudd, må dette foretas på en måte som tar hensyn til likviditetssituasjonen i den enkelte bedrift. Departementet legger ikke inn særskilte tilpasninger til dette. Frist for tilbakebetaling vil være tre uker etter at tilskuddsmyndigheten sender kravet. Betalingsforpliktelsen fremkommer på det tidspunktet foretaket avgir årsregnskapet, og på dette tidspunktet vil foretaket være kjent med tilbakebetalingsforpliktelsen. Fra dette tidspunkt og frem til kravet forfaller vil det gå noe tid, og foretaket har da tilsvarende tid til nødvendige forberedelser og avsetninger for å håndtere tilbakebetalingen.

9 Utdelingsbegrensning

9.1 Innledning

I høringsnotatet foreslo departementet også at det skulle innføres et krav om tilbakebetaling før foretaket vedtar eller foretar utdelinger. Som for tilbakebetaling ved overskudd var flere høringsinstanser var kritiske til dette forslaget, og noen høringsinstanser støttet forslaget. Høringsinnspillene er nærmere gjengitt i [proposisjonen](#). Også som for tilbakebetaling ved overskudd [vedtok](#) Stortinget at for tilskuddsperioder fra og med november 2021 *skal* det stilles krav om tilbakebetaling knyttet til at foretaket foretar utdelinger, jf. lovens § 6a første ledd andre punktum.

9.2 Omfanget av utdelingskravet

I høringsnotatets forskriftsforslag foreslo departementet at tilbakebetalingskravet skal gjelde før utbytte eller andre utdelinger som krever «fri egenkapital» i aksje- og allmennaksjeselskaper, inkludert konsernbidrag. I samvirkeforetak og selskaper under selskapsloven ble det foreslått begrensninger i disponeringen av overskudd. Også disposisjoner som etter skatteloven § 10-11 skal regnes som utbytte, samt likvidasjonsutbytte er foreslått omfattet. Departementet understreket for Stortinget at dette ville være mulig i den foreslåtte forskriftshjemmelen. Departementet legger vekt på dette når det vurderer omfanget av utdelingskravet. Dette særlig i lys av at Stortinget lovfestet at det skal være krav om tilbakebetaling knyttet til utdeling.

Blant annet *Hovedorganisasjonen Virke* mener at loven må utformes på en slik måte at eiere av virksomheter som arbeider i virksomheten, men som avlønnes gjennom utbytte og ikke lønn, eller eiere som må ta ut utbytte for å betale formuesskatt, ikke må miste retten til å motta kompensasjonstilskudd. Her vises det også til muligheten for å gi adgang til utsatt innbetaling av formuesskatt for personlige skattytere som eier regnskapspliktig virksomhet. Departementet gjør ikke unntak for slike utdelinger. Som beskrevet nærmere i [proposisjonen](#), legger departementet vekt på at strukturering av inntekt eller virksomhet har konsekvenser. Departementet vil også understreke at ordningen ikke er ment å dekke eieres formuesskatt, men er rettet mot det konkrete foretaket som søker.

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) mener at begrensningen knyttet til «fri egenkapital» er unødvendig omfattende. Dessuten skaper den enda større uforutsigbarhet rundt den omgåelsesregelen som er foreslått. Går departementet videre med forslaget om

omgåelsesregelen, tilsier det i det minste at bare «vedtar eller utbetaler utbytte» blir stående som utbyttebegrensning. NHO skriver at regelen vil ramme ordinære forretningsmessige transaksjoner, blant annet kan det omfatte fusjoner og fisjoner. Til dette vil departementet påpeke at også utdelinger til aksjeeiere kan være forretningsmessig begrunnet fra det utdelende selskapets perspektiv. Utdelingsbegrensningen er ikke utslag av en vurdering av om utdelingen for øvrig er berettiget, hensiktsmessig, forretningsmessig eller liknende. Der verdier tas ut av foretaket, er departementets vurdering at tilskuddet til dekning av faste, uunngåelige kostnader først bør tilbakebetales.

NHO skriver at konsernbidrag heller ikke bør anses som utbytte for det utdelende foretaket. Se også punkt 8.1 ovenfor og punkt 12.1 nedenfor. Til dette vil departementet bemerke at foretak har anledning til å søke som konsern, eller søke uavhengig av hverandre selv om de har samme eier. Dersom ett foretak har søkt og mottatt tilskudd, er tilskuddet rettet mot dette foretaket. Dersom konsernet har søkt samlet, er det opp til konsernet selv å fordele tilskuddet mellom foretakene. Hvis et foretak enten ikke søker, ikke får fordelt tilskudd i en fellessøknad, eller av andre grunner ikke har mottatt tilskudd, er det ikke innenfor ordningens formål at foretaket i stedet mottar utdeling fra et foretak som faktisk har fått tilskudd. Når foretakets tilbakebetalingskrav knyttes til det enkelte foretaket, og ikke til konsernet som helhet, er det en naturlig konsekvens at mottatt konsernbidrag inngår i inntekstberegningen, og at utdeling av konsernbidrag regnes med som utdeling fra foretaket.

Brønnøysundregistrene kommenterer en følge av at utdelingsbegrensningen også gjelder ved avvikling:

«Forslaget om utbytte begrensning dekker også utbetaling av likvidasjonsutbytte i forbindelse med frivilling avvikling som besluttes før 1. januar 2024, jf. utkast til ny § 3a-3 i forskriften. Tilskuddsmyndigheten har ikke hjemmel til å ettergi tilbakebetalingskravet. Følgelig vil vilkåret for å melde endelig oppløsning av foretaket (sletting) til Foretaksregisteret- uten at tilskudd for tilskuddsperioder etter oktober 2021 er tilbakebetalt – ikke være til stede.»

Videre i høringsinnspillet skriver *Brønnøysundregistrene* at det bør vurderes om begrensningen av likvidasjonsutbytte også skal gjelde for foretak som tvangsavvikles etter kapittel 16 II i aksjeloven og allmennaksjeloven, eller for foretak som undergår ordinær konkursbehandling. Departementet har fulgt opp innspillet. Hvis selskapet tvangsavvikles som nevnt, leveres boet i noen tilfeller tilbake. Utdelinger etter dette skal gi grunnlag for tilbakebetaling. Det er nå eksplisitt nevnt i forskriftens § 3a-3 andre ledd nummer bokstav e.

Hvis selskapet undergår ordinær konkursbehandling, vil det normalt ikke være midler igjen til å dekke alle fordringshaverne. Da skal det ikke være noe igjen til aksjeeiere i egenskap av å være aksjeeiere. Er det midler igjen etter at fordringshaverne har fått dekning, kan konkursboet tilbakeleveres til selskapet. Departementet vil understreke at dersom selskapet etterpå avvikles, gjelder fortsatt § 3a-3 andre ledd e. Skjer det utdeling etter aksjeloven eller allmennaksjeloven § 16-9, skal tilskudd først tilbakebetales.

9.3 Vilkår for søknad

Stortinget vedtok et nytt vilkår for å motta tilskudd. Det skal ha ikke inntruffet omstendigheter som innebærer at foretaket har plikt til tilbakebetaling. Forskriften inneholder derfor en ny bestemmelse i forskriften om at foretaket ikke skal ha vedtatt eller foretatt utdelinger som omfattes av utdelingsbegrensningen.

9.4 Grunnlag for tilbakebetaling - vedtak eller utbetaling:

Forslaget i høringsnotatet var en utdelingsbegrensning som rammet både vedtak og gjennomføring av utdelingen.

Næringslivets Hovedorganisasjon mener det ikke bør være tilbakebetalingskrav knyttet til vedtakelsen. Organisasjonen skriver at det er selve utbetalingen som har betydning for foretakets økonomi. Et selskap som har vedtatt, men ikke betalt ut utbytte, kan dessuten ikke betale utbyttet hvis aksjelovens vilkår ikke er oppfylt på tidspunkt for utbetaling, påpeker organisasjonen.

Regnskap Norge skriver motsatt i sitt høringsinnspill, nemlig at det kun bør være vedtakstidspunktet som omfattes:

«Vi forstår dette slik at foretak som vedtok utbytte før pandemiens seneste oppblomstring, eksempelvis i oktober 2021, og som utbetaler dette etter at forskriftsbestemmelsen trer i kraft, blir rammet. Etter vårt skjønn er dette urimelig, blant annet fordi dette kan være bedrifter som lojalt har forholdt seg til å avvente med å utbetale utbytte til situasjonen ble mer avklart. I tillegg vil vi anbefale at forskriften kun begrenses av beslutning om utbytte. Dette skaper forutsigbarhet for søker, er kontrollerbart gjennom aksjonærregisteroppgaven og bidrar til å unngå utfordringer med at selskaper må velge mellom å søke om tilskudd og oppfylle sine lovpålagte forpliktelser overfor aksjonærer. Det demper dessuten faren for at noen urettmessig beskyldes for bedrageri. Dette kan imøtekommes ved å innføre som vilkår for å søke at det ikke er besluttet utbytte etter en gitt dato, eksempelvis 1. desember 2021, samtidig som forslag til bestemmelse i forskriften § 3a-3 begrenses til vedtak. En begrensning som baserer seg på utbetalingstidspunkt, er svært krevende å kontrollere.»

Departementet opprettholder krav om tilbakebetaling i begge tilfeller. Departementet er enig med *Næringslivets Hovedorganisasjon* i at det først og fremst er selve utdelingen som påvirker foretakets likviditet. Samtidig mener departementet det er hensiktsmessig at tilbakebetalingskravet er en faktisk begrensning også på vedtakelse. Det innebærer at foretaket får tilbakebetalingsplikt før det forplikter seg til å gjennomføre utdelingen. Dermed kan man unngå en situasjon der foretaket får doble forpliktelser, og behov for å omgjøre et fattet vedtak.

9.5 Perioden som omfattes

Arbeidsgiverforeningen Spekter, *Næringslivets hovedorganisasjon* og *Rederiforbundet* har kommentert lengden på perioden som omfattes. Arbeidsgiverforeningen Spekter skriver at jo lenger perioden varer, desto større blir konsekvensene for foretaket som har avsatt egenkapital til fremtidige investeringer.

Stortinget har vedtatt at tilbakebetalingskravet kan gjelde omstendigheter som inntreffer til og med 31. desember 2023. Slikt tilbakebetalingskrav skal som nevnt gjelde knyttet til utdelinger. Tilbakebetalingskravet vil derfor gjelde utdelinger som vedtas eller gjennomføres i denne perioden.

I [proposisjonen](#) kommenterte departementet om det skulle være kortere begrensning for visse disposisjoner:

«Departementet anerkjenner at det kan være et skille mellom rene utbyttebetalinger, og for eksempel lån til en aksjeeier, eller innløsning av en aksjeeier ved konflikt. Samtidig kan det, som departementet har påpekt, på samme måte være legitime og

forretningsmessige grunner til å utbetale utbytte fra et foretak. Der aksjeloven eller allmennaksjeloven stiller krav om «fri egenkapital», vil det ofte være snakk om en verdioverføring ut av foretaket. I slike tilfeller kan det argumenteres med at foretaket først burde tilbakebetale ekstraordinære midler det har mottatt fra fellesskapet. Departementet vurderer derfor at det ikke bør skilles mellom de ulike disposisjonene.»

10 Lederlønn og bonus

Landsorganisasjonen i Norge ba i høringen om at det innføres tilsvarende krav for lederlønninger, bonuser og styrehonorarer.

Næringslivets Hovedorganisasjon viser også til at selskaper kan benytte utbytte som del av normal avlønning til typisk eneaksjonær, som tillegg til (ganske lav) lønn. Dette er i realiteten en avlønning som er avhengig av et rimelig overskudd i bedriften, skriver organisasjonen.

Departementet innfører ikke et generelt krav om tilbakebetaling ved økt lederlønn, bonus eller styrehonorarer, eller ved utbetaling av bonus eller styrehonorar. Det er en strukturell forskjell mellom utdelinger og lønn/bonus/styrehonorar. Utdelingers karakter er nettopp at verdier går ut av bedriften. Lønn og bonuser har karakter av å være betaling for arbeidsinnsats, oppnådde resultater osv., med andre gjensidig bebyrdende avtaler. Her er det mange ulike nyanser.

Flere høringsinstanser har kommentert at utdelingsbegrensningen kan gi uheldige utslag for arbeidende eiere, som tar ut lav lønn og skal leve av utbyttet. Til dette viser departementet til omtale i proposisjonen og i punkt 8.3.

Det er mange legitime grunner til å ha bonusordninger for ledende ansatte. Bonusordninger kan redusere risikoen for selskapet, ved at de ikke kommer til utbetaling uten at arbeidstakeren selv eller arbeidsstokken som helhet har levert forhåndsdefinerte resultater. Blant annet kan det være tilfeller der ledende ansatte har lavere fastlønn og en større andel bonusbasert avlønning. Dette kan være et grep for å ruste bedriften mot krevende tider. Eller det kan være tilfeller der bonusordningene er prestasjonsbasert, eller basert på arbeidsinnsats. Her kan det være mange ulike modeller, der flere også er legitime eller hensiktsmessige i en krisesituasjon. Ordningene kan også ha vært avtalt lenge før pandemien.

Et forbud mot bonusutbetalinger vil forrykke balansen mellom arbeidsgiver og arbeidstaker, til ulempe for arbeidstakeren.

Departementet har ikke oversikt over alle modellene som eksisterer. Hvis det skal være krav om tilbakebetaling ved bonusordninger, bør det bygge på en detaljert og nyansert regulering, for å ikke treffe feil. Det vil ikke være mulig innenfor det tidsrommet ordningen er ment å vare.

Rent praktisk har ikke staten ikke grunnlag for å vurdere om lønningene er markedsmessige, om økningene er berettiget eller lignende. Kompensasjonsordningen omfatter mange mindre bedrifter. Det at de er i lederposisjoner, kan også innebære at de ikke har krav på overtidsbetaling. Det kan tenkes bedrifter som i stedet legger inn bonusordninger for å kompensere for ekstra stor arbeidsinnsats i perioder der det har vært nødvendig for å redde bedriften.

Det er derfor ikke tatt inn særskilte forbud eller krav knyttet til lønn, styrehonorar og bonus i forskriften..

11 Omgåelse

11.1 Behovet for en omgåelsesbestemmelse

I høringsnotatet foreslo departementet en bestemmelse om omgåelse. Foretak som omgår tilbakebetalingsplikt ved overskudd eller før utdeling, kan likevel få tilbakebetalingsplikt etter den bestemmelsen. Flere høringsinstanser var kritiske til forslaget. *Næringslivets Hovedorganisasjon* (NHO) skriver i sitt høringsinnspill blant annet at en slik omgåelsesregel skaper stor uforutsigbarhet for foretakene. NHO er imot forslaget. *Den norske revisorforeningen* (Revisorforeningen) skriver at omgåelsesbestemmelsen kun vil bidra til unødig usikkerhet om hva som gjelder.

Stortingets finanskomite behandlet også spørsmålet om lønn til eiere, lederlønn og bonus [i sin innstilling](#). Finanskomiteen skriver følgende om et flertall bestående av representantene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti:

«Dette flertallet viser til at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er enig om at eiere som øker sin egen lønn eller bonus i stedet for å utbetale utbytte, der formålet er å unngå tilbakebetalingskrav, vil omfattes av en omgåelsesbestemmelse. Det samme gjelder utbetaling av bonuser og økning av lederlønn som utbetales for å senke overskudd for å unngå tilbakebetalingskrav. Dette flertallet legger til grunn at denne enigheten vil følges nøye opp av regjeringen i forskrift.»

Som beskrevet i punkt 10 over, vil departementet ikke innføre et generelt krav om tilbakebetaling ved økning av lederlønn eller ved bonusutbetalinger. For å følge opp Finanskomiteens flertall, viderefører departementet omgåelsesbestemmelsen fra høringsnotatet. Den er omskrevet noe fra forslaget i høringsnotatet, for å få tydelig frem at omgåelse gjelder disposisjoner der hovedformålet er å omgå tilbakebetalingskravene.

11.2 Snevert omfang av bestemmelsen

Regnskap Norge og *NHO* skriver at en omgåelsesbestemmelse vil skape usikkerhet og vanskelige avgrensninger for foretakene. Begge foreningene skriver at dette kan være ønsket avklart fra tilskuddsmyndigheten. NHO skriver at det bør være mulighet for forhåndsavklaring, slik man kan få for skattemessig omgåelse.

Departementet anerkjenner at omgåelsesbestemmelsen kan skape en viss usikkerhet for foretakene. *Revisorforeningen* skriver i sitt høringsinnspill at omgåelsesregelen er nødvendig i regelverket og at bestemmelsen ikke får selvstendig praktisk betydning. Departementet er ikke enige i dette, men understreker at bestemmelsen er ment å være snever. Bestemmelsen vil kun gjelde et fåtall tilfeller. Som beskrevet ovenfor i punkt 10, skal det ikke være et generelt krav om tilbakebetaling ved bonus eller lønnsøkning. Omgåelsesbestemmelsen vil heller ikke fange opp enhver bonusutbetaling eller lønnsøkning. Rene videreføringer av eksisterende bonusordninger, lønnsøkninger i tråd med vanlig praksis i foretaket, eller varige omlegginger av lønnsstruktur vil ikke være omgåelse. Det omgåelsesbestemmelsen vil fange opp, er tilfeller der formålet er å unngå tilbakebetalingskrav. Det er slike tilfeller som er omtalt i innstillingen. Det gjelder for eksempel der en bonus ikke er skjult utbytte, men likevel er utbetalt som erstatning for utbytte.

Revisorforeningen skriver at disposisjoner som reduserer det faktiske overskuddet, slik som reelle nedskrivninger eller tap på fordringer, etter foreningens begreper ikke er en omgåelse. Det at regnskapsmessige vurderinger kan være skjønsmessige, endrer ikke på dette,

skriver foreningen. Foreningen påpeker også at et riktig regnskap skal gi et rettviseende bilde av resultatet i regnskapsåret. Regnskapsmanipulasjon vil uansett rammes direkte av § 3a-2, skriver foreningen.

Departementet er enig i at reelle nedskrivninger, tap på fordringer eller liknende ikke vil være en omgåelse etter forskriften. Men bestemmelsen kan omfatte tilfeller der foretaket utbetaler bonuser eller honorarer fordi pengene ellers skal tilbakebetales. Det kan også være tilfeller der foretaket gjør kreative disposisjoner med formål om å senke overskuddet i 2021 eller 2022. Departementet antar dette i så fall vil være ytterst få tilfeller, og da tilfeller hvor foretaket er klar over at det er nettopp det som skjer.

11.3 Beviskrav – subjektiv eller objektiv vurdering av hovedformålet

NHO kommenterer i sitt høringsinnspill at det ikke er krav om at hovedformålet må være å unngå tilbakebetaling, det er tilstrekkelig at «disposisjonen 'tilsier' det».

Forskriften legger, som *NHO* påpeker, opp til en objektiv vurdering av om «omstendighetene tilsier at hovedformålet» var omgåelse. Det er da ikke krav om å bevise at dette faktisk var foretakets hovedformål. Etter departementets vurdering vil det være få disposisjoner der omstendighetene tilsier at hovedformålet er å omgå tilbakebetalingsplikt under forskriften. Et krav om å bevise hva som var det faktiske, subjektive formålet bak disposisjonen, kunne snevret bestemmelsen noe inn. Samtidig ville bevisvurderingen i stor grad gått ut på det samme. Departementet er likevel enig med *NHO* i at det er en nyanseforskjell mellom de to tersklene. Departementet anser det som hensiktsmessig å benytte den objektive vurderingen. Det er fortsatt krav om at omstendighetene skal tilsa at dette er *hovedformålet*. Departementet mener dette er et såpass snevert omfang at det ikke i tillegg er krav om en subjektiv vurderingsnorm.

11.4 Utredning og sanksjoner

NHO kommenterer også departementets grunnlag for vurderingen:

«Temaet er i det hele tatt såpass komplisert og med så store konsekvenser, at et høringsnotat i form av to begrensede avsnitt og en enkel forskriftsbestemmelse ikke kan anses å tilfredsstillende alminnelige krav til utredning.

Manglende tilbakebetaling kan sanksjoneres med overtredelsesgebyr, som er straff etter EMK, og departementet mener at manglende melding om tilbakebetalingsplikt kan være straffbart som bedrageri. Foreldelsesfristene er lange. Slike konsekvenser stiller store krav til forutsigbarhet i lovgivningen.»

NHO skriver også at det bør være mulighet for forhåndsavklaring, slik man kan få for skattemessig omgåelse. *NHO* setter dette i sammenheng med at det er foretaket selv som må melde fra om omgåelse.

Departementet legger ikke opp til det samme systemet for forhåndsavklaring som gjelder i skattesaker. Departementet legger da vekt på at det vil være få tilfeller der omgåelsesbestemmelsen er aktuell. Departementet påpeker at tilbakebetalingskravene under tilskuddsordningen har et mindre virkeområde enn skattereguleringen. De er også knyttet til et fåtall konkrete tilfeller. I de fleste slike tilfeller antas det også at foretaket selv vil være kjent med grunnlaget for disposisjonen.

Departementet har i høringsnotatet henvist bedrageribestemmelsen i straffeloven. Det er ikke foreslått endringer i bedrageribestemmelsene. Etter straffebestemmelsen for bedrageri er grunnvilkåret at det skal foreligge «forsett om å skaffe seg eller andre en uberettiget

vinning». Rettigheter og plikter i kompensasjonsordningen hviler på både særreglene for ordningen og generelle adferdsregler ellers i lovgivningen. Dette gjelder også bedrageribestemmelsene, som har samme innhold og virkeområde, uavhengig av om departementet har henvist til disse.

12 Spesielt for konsernforetak som søker samlet som ett foretak

12.1 Tilbakebetalingsplikt

I høringsnotatet foreslo departementet at tilbakebetalingsplikten skulle gjelde for det enkelte foretak, også der konsernforetak har sendt inn samlet søknad. Tilbakebetalingsplikten til foretaket skal bare gjelde den andel av tilskuddet foretaket har mottatt.

Den norske revisorforening kommenterer dette i sitt høringsinnspill. Foreningen skriver at det er en ulempe at myndighetene ikke har en direkte forbindelse til det konkrete foretaket. Foreningen skriver også at det er en fordel at foretaket som har mottatt tilskudd, kan følges opp også dersom det ikke lenger er en del av konsernet. En mulig løsning, skriver foreningen, er at tilbakebetalingsplikten beregnes i tråd med høringsforslaget. Går foretaket ut av konsernet, mener foreningen at fordelingen av en slik mulig tilbakebetalingsplikt kan og bør avtales mellom partene.

Næringslivets hovedorganisasjon støtter at tilbakebetalingskrav beregnes basert på den andel tilskudd foretaket har mottatt, hvis tilbakebetalingskrav innføres. Organisasjonen mener det imidlertid er viktig at konsernbidrag ikke anses som overskudd for det mottakende selskap eller som utbytte for det utdelende, hvis det skal være noe poeng med å søke «samlet som om konsernet var ett foretak».

Departementet går videre med forslaget om at tilbakebetalingsplikten og tilbakebetalingens størrelse skal gjelde individuelt for det foretak som mottar tilskudd. Dette innebærer at overskuddet skal beregnes for det enkelte foretak, og at grensen på 50 000 kroner også skal gjelde individuelt. Tilsvarende vil utdelingsbegrensningen bare gjelde for vedtak og disposisjoner i det enkelte foretak. Departementet viser til punkt 8.1 og 9.2 for vurderingen av konsernbidrag.

12.2 Dokumentasjon og samtykke

Brønnøysundregistrene skriver i sitt høringsinnspill at den behøver hjemmel til å innhente en oversikt over hvilke foretak som inngår i konsernsøknaden, og hvilken andel tilskudd foretakene skal motta. Enheten skriver at oversikten må være strukturert og anes bindende. *Brønnøysundregistrene* skriver også at det burde være krav om at oversikten bekreftes av medsignerer før innsending.

Den endelige forskriften inneholder en bestemmelse i § 3-4 andre ledd, som gir tilskuddsmyndigheten *Brønnøysundregistrene* hjemmel til å innhente en endelig oversikt over hvordan tilskuddet skal fordeles i konsernet. Denne oversikten vil være styrende for de enkelte foretakenes tilbakebetalingsplikt.

I tillegg gjøres det en utvidelse i samtykket konsernforetakene skal gi når det er samlet søknad. Samtykket skal omfatte tilbakebetalingsplikten i kap. 3a, inkludert at foretaket kan bli underlagt en slik plikt og til at fordelingen i oversikten er styrende for hva man skal tilbakebetale. I tillegg skal man samtykke til konsernoversikten. Samtykket kan da være i form av et samtykke om at ansvarlig foretak senere utarbeider denne.

13 Feil i søknader

Etter forskriften § 5-6 plikter søker uten opphold å varsle tilskuddsmyndigheten dersom det oppdages feil ved grunnlaget for vedtaket eller mottar erstatning eller tildeling som nevnt i § 3-1 femte ledd og § 3-9 sjuende ledd. Den som bekrefter innholdet i søknaden, har også varslingsplikt.

Regnskap Norge har i sitt høringsinnspill kommentert at hvis feilen innebærer at det er utbetalt for mye tilskudd, blir endring utført uavhengig av når feilen oppdages. Om feilen derimot medfører at det foretaket skulle fått et høyere tilskudd, må feilen meldes innen tre uker etter vedtak i saken. Foreningen anmoder om at det innarbeides en rimelig frist for endring til gunst for søker. Foreningen påpeker at det må erkjennes at feil vil kunne oppstå. Ansvar for den som bistår er betydelig, og kan medføre erstatningsmessige utfordringer, skriver foreningen. Foreningen foreslår at søknader kan endres til gunst frem til 30. juni året etter tilskudsperioden. Dette settes i sammenheng med tidspunktet for når årsregnskapene skal være ferdigstilt. Foreningen skriver at en slik endring bør få virkning også for tidligere søknadsperioder etter forskriften.

Departementet foreslår ikke endringer i forskriften knyttet til varslingsplikt eller forholdet til forvaltningsloven. Ordningen er tidsbegrenset, og forvaltningen av den vil endres til kontroll og innkreving etter at søknadsfristen utløper og tilskudd er utbetalt. Etter departementets vurdering vil mulighet for å fremsette tilleggskrav til tidligere søknader innebære en vesentlig utvidelse av etterforvaltningen, som ikke er forsvarlig ut fra ordningens omfang og innretning.